

אורח לא בא בידיים ריקות?

Category: חגים, סוכות

בסוכות אנו עוזבים את מקום הנוחות שלנו ומתארחים בסוכה, כדי להזכיר לעצמנו שאנו אורחים בעולמו של ה'. ויש עוד כמה דברים שאנו יכולים ללמוד מהאורחים.

מצוות הכנסת אורחים

רבים מאיתנו מכירים את הסרט "אושפיזין", שמביא את סיפורם של זוג בעלי תשובה עניים וחשוכי-ילדים, שמתגוררים ברובע היהודי של העיר העתיקה בירושלים. הם אירחו בביתם שני אסירים נמלטים במשך כל ימי חג הסוכות, למרות שבני הזוג ידעו שבעצם ביתם משמש מקום מסתור לאסירים מפני המשטרה. האורחים שלא פעם התנהגו בצורה גסה ובוטה זכו לטיפול מסור ואוהב מהמארחים שפעמים רבות נתנו להם את המנות שלהם עצמם, ואת כל זה הם עשו מתוך שמחה ובסבר פנים יפות.

האסירים-האורחים הוסיפו חטא על פשע, ויום אחד כאשר הכינו סלט, הם חיפשו לימון והם לקחו את האתרוג של בעה"ב שעלה לו אלף שקל, חתכו אותו וסחטו אותו לתוך הסלט, והמארח ויתר להם על זה. בזכות כל הסבל שעברו בני הזוג ממעשיהם של האורחים הללו הם זכו להתברך בפרי בטן.

שמו של הסרט נקרא, כאמור, "אושפיזין" וזה מבוסס על ספר הזוהר שבו כתוב ש"ישראל נכנסים לסוכה זוכים שם וכל שבעת הרועים באים לסוכה ונעשים להם אושפיזין", כלומר שבעת הרועים הם אורחים שיושבים אתם בסוכה.

מי הם האורחים-האושפיזין הללו? הזוהר אומר שהם אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף ודוד. ולכן נהגו בהרבה קהילות בישראל שבשעה שנכנסים לסוכה, קודם שמתיישבים בשולחן, מזמינים את האושפיזין ואומרים "עולו אושפיזין", אזמין לסעודתי אורחים נעלים אברהם יצחק ויעקב וכו'. כלומר שבעת הרועים המנהיגים של בני ישראל באים לבקר כל יהודי בסוכתו, ולכן נוהגים להזמין אורחים רבים בסוכות. בחג הזה אנחנו עוסקים באושפיזין.

מישהו התעניין אצלי השבוע על הקשר שבין סוכות לבין אורחים. מדוע שבעת הרועים מופיעים ומתארחים דווקא בסוכות? מהי ההדגשה המיוחדת להכניס אורחים דווקא בחג הזה? הרי המצווה של הכנסת אורחים היא מצוה שיש לעשות אותה בכל יום, כמו שאנו אומרים כל יום בבוקר לפני התפילה את המשנה מתחילת מסכת פאה "אלו דברים שאין להם שיעור? והכנסת אורחים", זוהי אחת המצוות הכי חשובות שצריך לעשותה בכל יום ולא רק בסוכות.

וכמו שהגמרא אומרת בסוף מסכת חגיגה (כז, א) שהשולחן דומה למזבח כי "בזמן שביהמ"ק היה

קיים מזבח מכפר על האדם, עכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו", ואומר רש"י מה הפירוש ששולחן של אדם מכפר עליו? "בהכנסת אורחים", זאת אומרת, אדם שרוצה היום כפרה כמו בזמן בית המקדש עליו להכניס אורחים. דהיינו שהכנסת אורחים היום היא במקום הקרבת קורבנות בביהמ"ק, והרי את זה עשו בכל יום ולא רק בחג הסוכות.

בשבת יש הדגשה מיוחדת על הכנסת אורחים, וזהו מנהג יהודי עתיק להביא אורחים הביתה לשולחן שבת, מנהג שנוהגים בו בכל בית יהודי. אני זוכר בצעירותי, כשלמדתי בישיבה ב-770, לפעמים היו ניגשים אלי אברכים ומתחננים שאבוא אליהם להתארח לשולחן שבת, שכן נשותיהם הזהירו אותם שלא יבואו הביתה ללא אורח. הנשים רצו את האורחים עוד יותר מהגברים.

ועל אחת כמה וכמה בימי החגים, כפי שכותב הרמב"ם בהל' יו"ט (ו, יח): "וכשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האמללים, אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש? אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כרסו".

הרי לנו שמצות הכנסת אורחים עונתה וזמנה בכל יום ויום, ואת גודל חשיבות המצוה אנו למדים מהסיפור עם אברהם אבינו שמסופר בתחילת פרשת וירא שבה אנו קוראים שהקב"ה בא לבקר את אברהם "ביום שלישי למילתו היה ובא הקב"ה ושאל בשלומי". ואברהם ראה מרחוק שלשה אנשים שנראו כערביים, שלושה שלעפערס? והוא "אמר לקב"ה להמתין לו עד שירוץ ויכניס את האורחים!"

תארו לעצמכם שלמאן דהו יש פגישה עם נשיא ארצות הברית, או ארוחת צהריים עם ביל גייטס, והוא כבר לבוש ועומד לצאת מביתו לנסוע לפגישה החשובה, ולפתע דופק אצלו איזה נודניק אחד שמחפש מקום לישון, מי מאתנו היה בכלל מסתכל על הנודניק הזה, במקרה הכי טוב היינו נותנים לו כסף שיכנס למלון הסמוך לשכור חדר עד שנשוב מהפגישה.

אברהם אבינו נהג בדיוק ההיפך, אע"פ שהוא היה נביא וידע 'להעריך' את ביקורו של הקב"ה אצלו יותר מכל אדם אחר, למרות זאת הוא עזב את הקב"ה ורץ לקבל אורחים, ומזה אנו למדים "שגדולה הכנסת אורחים מקבלת פני שכינה".

אתה רק אורח כאן

ואם-כן, לאחר כל הנ"ל, לא מובן מדוע דוקא חג הסוכות קשור לאורחים, והרי הכנסת אורחים היא מצוה רמה ונשאה בכל שאר ימות השנה?

החידוש של סוכות הוא לא שבסוכות מזמינים אורחים, אלא שבחג הסוכות אתה הוא האורח? כל השנה אתה הוא המארח, אתה בעל-הבית שמועיל בטובו להכניס אורחים. בסוכות, לעומת זאת, אתה יוצא מהבית שלך, מהנוחיות שלך, מהמקום שבו אתה בעה"ב ואתה מתארח בסוכה. הסוכה

היא אינה כמו ביתך ואין לך בה את כל הנוחיות שיש בבית שלך, אין לך את הכיסא נוח שעליו אתה יושב בכל עת מצוא, אין לך את השמיכה והכרית שאתה אוהב, שבעה ימים אתה הופך לאורח, וזהו הקשר בין חג הסוכות לאושפיזין.

מדוע הקב"ה רצה שאתה תהיה אורח במשך שבעה ימים בשנה? משום שבכך הוא רוצה להזכיר לנו שאנחנו כולנו אורחים בעולמו של הקב"ה. בעוה"ז הקב"ה הוא המארח ואנו אורחים שבאים להתארח אצלו בביתו. זוהי אפוא המטרה בחג הסוכות להשריש בנו את המסר החשוב הזה (ראה עד"ז בלקו"ש חכ"ט עמ' 354).

מה אפשר ללמוד מאורחים?

1. אורח, גם אם הוא מוזמן בכל יום למארח, הוא מעולם לא בטוח שהוא יוזמן שוב למחרת, הוא יודע שהוא תלוי בדעת מארחו הבעה"ב ואין לו שום ביטחון שלמחרת הוא שוב יסעד על שולחנו. כך גם בעולמו של הקב"ה, יש לדעת ששום דבר לא מובן מאליו, אנו צריכים להודות לה' על כל רגע של הכנסת אורחים שהוא נוהג בנו בעולמו.

2. אורחים באים לבית המארח בדיוק בשעה הנקובה, הם לא מקדימים ולא מאחרים. כך גם אצל הקב"ה, כשיהודי בא לבקר אצל הקב"ה, הוא צריך לדעת שישנם שעות ביקור; יש זמן שצריך לקרוא קריאת-שמע בבוקר, ויש את הזמן שצריך לקרוא קריאת שמע בערב, יש את הזמן שבו צריכים להדליק נרות ויש את הזמן שבו צריך לשבת בסוכה. אורח יודע שתמיד הוא צריך להופיע בזמן.

3. אורח ששופך בטעות כוס יין על השטיח הלבן, הוא כל כך מתבייש שהוא פשוט רוצה שהאדמה תפתח את פיה ותבלע אותו. הוא מיד נשכב על הרצפה ומנקה את הלכלוך והוא מתנצל אלף פעמים, ולמחרת הוא שולח חברה לניקוי שטיחים כדי להוריד את הכתם שנותר וכו'. לפעמים אנחנו שופכים כוס יין אדום על שטיח לבן [1] אנחנו עושים דבר שהוא לא רצוי בפני הקב"ה בביתו שלו, ואנחנו גורמים לכתם גדול על השטיח, על הנשמה היהודית שלנו. יהודי צריך לדעת שהוא חייב למרק ולנקות את הכתם על ידי תשובה ודמעות המכבסות וכו'.

4. והוא העיקר: תמיד כשאנחנו מוזמנים להתארח אצל מישהו, אנו שואלים מיד "מה אנחנו יכולים להביא", אף אחד לא מעוניין להופיע בבית המארח עם ידיים ריקות, כי זו בושה גדולה, תמיד שואלים מה אפשר להביא [2] יש שמביאים פרחים, אחרים יביאו בקבוק יין או מתנה אחרת, אבל לא באים בידיים ריקות.

מורי ורבותי, אנו באים ומתארחים אצל הקב"ה בכל יום ויום. אנו באים לתפילה ומבקשים את צרכינו, בני חיי ומזוני וכולם רוויחי, אבל לפני שאנחנו דופקים בדלת, עלינו לשאול את עצמנו "מה אנחנו יכולים להביא", מה אפשר להביא לסעודה, מה אני מוכן לעשות למען הקב"ה. יש כאלו שמביאים איתם מתנה גדולה ויקרת-ערך, וישנם שמביאים מתנה קטנה, כל אחד לפי יכולתו

והשגתו, אבל להגיע בידיים ריקות ☹ זה לא בא בחשבון.

ידידיי, חג הסוכות הגיע, אנחנו האורחים ואנחנו צריכים לשאול את עצמנו מה אנחנו מביאים איתנו כאורחים בבית המארח מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.